

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.4

Мацура Н. А.,
school95714@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-7661-2036,
студентка IV курсу юридичного факультету,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Сосніна О. В.,
i.am.sosnina.olga@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0033-4487,
Researcher ID F-9928-2019,
к.ю.н., доц., доцент кафедри кримінального права та процесу,
Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ЩОДО ОБ'ЄКТА СКЛАДУ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ

Анотація. Наявність інформаційних технологій створює реальні можливості порушення права людини на таємницю приватного життя людини, яке закріплене в ст. 32 Конституції України. Для забезпечення права недоторканності приватного життя держава встановила кримінальну відповідальність за порушення даного права. Однак, незважаючи на існування кримінально-правової охорони права недоторканності приватного життя особи, порушення цього права залишається досить великою проблемою, вирішення якої не втрачає своєї актуальності. У статті досліджується один з елементів складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК України, а саме порушення недоторканності приватного життя. Метою наукової статті є дослідження проблемних аспектів об'єкта складу кримінального правопорушення, передбаченого диспозицією ст. 182 КК України, розкриття особливостей кожної з ознак даного елемента цього складу. Відповідно до поставленої мети визначені наступні результати наукового дослідження. По-перше, розкрито зміст поняття приватного життя. По-друге, проаналізовані сутнісні риси права на недоторканність приватного життя, зокрема дане право означає надану людині недоторканність інформації про саму себе, відомостей, які становлять її особисту чи сімейну таємницю, і ця недоторканність, водночас, охороняється державою. По-третє, висвітлено погляди науковців щодо предмету порушення недоторканності приватного життя. Для досягнення поставленої мети в ході дослідження було застосовано загальнонауковий та спеціальні методи пізнання. Методологічну основу дослідження становлять загальнонауковий, формально-логічний, системно-структурний, теоретичний методи, а також метод збирання й узагальнення інформації.

Ключові слова: право на недоторканність приватного життя, конфіденційна інформація, особиста таємниця, сімейна таємниця, приватне життя, склад кримінального правопорушення.

Matsura N. A.,
school95714@ukr.net, ORCID ID: 0000-0001-7661-2036,
4th year Student at the Faculty of Law,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Sosnina O. V.,
i.am.sosnina.olga@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0033-4487,
Researcher ID F-9928-2019,
Doctor of Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Criminal Law and Procedure,
Lviv University of Trade and Economics, Lviv

REGARDING THE OBJECT OF THE COMPOSITION OF VIOLATION OF THE PRIVACY OF PRIVACY

Abstract. *The presence of information technology creates real opportunities for violation of the human right to privacy, which is enshrined in Art. 32 of the Constitution of Ukraine. To ensure the right to privacy, the state has established criminal liability for violating this right. However, despite the existence of criminal law protection of the right to privacy, violation of this right remains a rather big problem, the solution of which does not lose its relevance. The article examines one of the elements of the criminal offense under Art. 182 of the Criminal Code of Ukraine, namely violation of privacy. The purpose of the scientific article is to study the problematic aspects of the object of a criminal offense under the disposition of Art. 182 of the Criminal Code of Ukraine, disclosure of features of each of signs of this element of this structure. According to the set purpose the following results of scientific research are defined. First, the meaning of the concept of private life is revealed. Secondly, the essential features of the right to privacy are analyzed, in particular this right means the inviolability of information about oneself, information that constitutes his personal or family secret and this inviolability is protected by the state. Third, the views of scholars on the subject of invasion of privacy are highlighted. To achieve this goal during the study, general scientific and special methods of cognition were used. The methodological basis of the study are general scientific, formal-logical, system-structural, theoretical methods, as well as the method of collecting and summarizing information.*

Key words: the right to privacy, confidential information, personal secrecy, family secrecy, private life, the composition of a criminal offense.

JEL Classification: K 14

DOI: <https://doi.org/10.36477/2616-7611-2021-09-07>

Постановка проблеми. Прагнення людини розвиватись призвело людство до часу цифрових технологій, які несуть в собі як чудові можливості, так і водночас руйнування інституту приватного життя. Сучасні технічні можливості дозволяють отримати будь-яку інформацію про будь-яку людину.

Високорозвинені технології обробки даних в автоматизованих системах дають можливість швидко накопичувати, обробляти, зберігати та поширювати значні обсяги різноманітних відомостей. У зв'язку із цим є реальна загроза контролю за всіма аспектами суспільного та особистого життя, для несанкціонованого доступу до відомостей, які за своїм характером призначаються для обмеженого кола осіб і можуть завдати шкоди особі, суспільству чи державі.

Наявність інформаційних технологій створює реальні можливості порушення права людини на таємницю приватного життя людини, яке закріплене в ст. 32 Конституції України. Для забезпечення права недоторканності приватного життя держава встановила кримінальну відповідальність за порушення даного права. Однак, незважаючи на існування кримінально-правової охорони права недоторканності приватного життя особи, порушення цього права залишається досить великою проблемою, вирішення якої не втрачає своєї актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика порушення недоторканності приватного життя особи активно досліджується у юридичній науковій літературі. Серед вчених, наукові праці яких були присвячені даній проблематиці, можна виділити: О.П. Горпинюк, О.М. Готіна, Ю.І. Дем'яненко, Ю.М. Жмур, І.О. Зінченко, С.Я. Лихову, О.В. Сосніну, В.О. Серьогіна, однак багато аспектів приватності залишились дискусійними або невирішеними.

Постановка завдання. Можна виділити такі завдання наукової статті:

- 1) розкрити зміст поняття приватного життя;
- 2) проаналізувати сутнісні риси права на недоторканність приватного життя;
- 3) проаналізувати погляди науковців щодо предмету даного кримінального правопорушення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі, заснованому на демократичних цінностях, з розвитком нововведень, соціально-комунікативних навичок, технологій та інновацій, все більшої актуальності набуває така проблема, як порушення недоторканності приватного життя. Суспільна небезпека кримінального правопорушення передбаченого диспозицією ч. 1 ст. 182 Кримінального кодексу (далі – КК) України полягає в самому факті порушення правовідносин, врегульованих конституційною нормою, і не залежить від тих

наслідків, які може спричинити (або спричинило) дане діяння.

Для врегулювання даної проблеми в багатьох державах, зокрема в Україні, активно використовуються різні нормативно-правові акти. У першу чергу, таким нормативно-правовим актом є Конституція України, відповідно до якої жодна особа не може зазнавати втручання в її особисте і сімейне життя, окрім випадків, передбачених Основним Законом Держави. При цьому ч. 2 ст. 32 Конституції України встановлює заборону збирати, зберігати, використовувати та поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [1].

Важливо підкреслити, що Конституційний Суд України (далі – КСУ) у справі № 1-9/2012 за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області здійснив офіційне тлумачення вищевказаних норм Конституції України. Зокрема, відповідно до рішення КСУ по цій справі від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації [6].

У статті 8 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. проголошено право особи на приватність та закріплено, право кожного на повагу до його приватного і сімейного життя, до житла й до таємниці кореспонденції [2].

У Резолюції Консультативної асамблеї Ради Європи № 428 1970 р. зазначено, що право на повагу до приватного життя – це головним чином право вести своє життя на власний розсуд при мінімальному сторонньому втручанні в нього [5].

Національний законодавець встановлює кримінальну відповідальність за порушення недоторканності приватного життя, що полягає у незаконному збиранні, зберіганні, використанні, знищенні, поширенні конфіденційної інформації про особу або незаконній зміні такої інформації – ч. 1 ст. 182 КК України, у ч. 2 ст. 182 КК України закріплені кваліфікуючі ознаки цього складу [3].

У зв'язку зі змінами до КК України, які полягають, зокрема, в розмежуванні кримінальних правопорушень на кримінальні проступки і злочини,

варто вказати, що як простий, так і кваліфікований склад порушення недоторканності приватного життя належать саме до кримінальних проступків.

Визначення об'єкта даного кримінального правопорушення дає змогу встановити місце відповідного кримінального правопорушення у структурі Особливої частини КК України, а також – усвідомити соціальну і правову сутність посягання. Загальновідомо, що в теорії кримінального права виділяють три види об'єкта, а саме: загальний, родовий та безпосередній. У зв'язку з тим, що загальний і родовий об'єкти не входять до складу кримінального правопорушення як структурні елементи, головним для визначення залишається зміст безпосереднього об'єкта. Адже зміст такого об'єкта складають саме ті правовідносини, заради охорони яких законодавцем і створюється відповідний склад кримінального правопорушення [12, с. 276].

Безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК України виступають правовідносини, які складаються в процесі реалізації людиною свого права на недоторканність приватного життя, а також правовідносини, які спрямовані на охорону і забезпечення конституційного права на особисту і сімейну таємницю [13, с. 85].

Загалом, право на недоторканність приватного життя, на нашу думку, має свої специфічні особливості, а саме: 1) це право за своєю сутністю є правом людини, тобто кожної фізичної особи, воно безпосередньо не пов'язане з приналежністю до громадянства та не впливає з нього; 2) це таке право, яке необхідне для охорони життя, свободи, гідності людини як особистості.

Також варто звернути увагу, що право на недоторканність приватного життя є саме правом, а не обов'язком. Будь-яка людина може охороняти свій «життєвий простір», проте вона може зробити його відкритим для всіх. При цьому такі прояви можуть бути як соціально зумовлені, так і залежати від особистого волевиявлення.

Право на недоторканність приватного життя означає надану людині недоторканність інформації про саму себе, відомостей, які становлять її особисту чи сімейну таємницю, і ця недоторканність, водночас, охороняється державою. Це право включає в себе, зокрема, заборону на стеження за людиною в будь-якому місці, включаючи її будинок або будь-яке громадське місце тощо.

Упродовж життя кожної людини на законних підставах різні особи отримують інформацію про відповідну сторону життя конкретної людини.

Також варто зазначити, що недоторканність приватного життя означає, що держава не тільки повинна захищати це право людини, а й сама має бути осторонь від особистого життя індивіда. Усе це дозволяє людині реалізовувати своє право і бути впевненою, що ніхто не буде розголошувати її особисту інформацію.

Деякі науковці, зокрема В.О. Серьогін, вважають, що право на недоторканність приватного життя слід розглядати у трьох аспектах: 1) як право індивіда на своє власне життя, на дії щодо самого себе; варто зазначити, що дане право безпосередньо пов'язане з індивідуальністю конкретної людини, а відповідно, й із захистом від втручання з боку всіх суб'єктів права; 2) як неприпустимість втручання у приватне життя особи з боку держави, організацій, юридичних та фізичних осіб; 3) як право, суміжне з іншими правами, а саме: з правом на недоторканність сімейного життя, правом на недоторканність житла, правом на недоторканність кореспонденції [11, с. 538].

Водночас слід зазначити, що С.В. Шевчук називає чотири основні складові частини права на недоторканність приватного життя: 1) інформаційну – охоплює такі аспекти, як поширення відомостей про особу, збір та обробку персональних даних; 2) фізичну – ця складова частина охоплює безпосередньо захист фізичної недоторканності особи; 3) комунікативну – ця складова включає в себе безпеку та приватність листування, електронної пошти, телефонних розмов та інших видів приватних комунікацій; 4) просторову – охоплює поняття дому, робочого місця, тобто безпосереднього середовища особи [15, с. 362].

Ще одним проблемним питанням, яке стосується визначення безпосереднього об'єкта даного кримінального правопорушення, є розкриття змісту приватного життя особи.

Як вже зазначалось вище, Конституція України встановлює, що жодна особа не може зазнавати втручання в її особисте і сімейне життя, окрім випадків, передбачених Конституцією України [1].

Однак у даній нормі вказується поняття «особисте життя», водночас поняття «приватне життя» взагалі не згадується. При цьому в таких міжнародно-правових актах, як Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року, Європейська конвенція про захист прав і основоположних свобод 1950 року, вживається саме термін «приватне життя». Тому виникає питання щодо співвідношення даних понять. Деякі науковці вважають за необхідне застосовувати в норма-

тивно-правових актах саме категорію «приватне життя» [11, с. 540]. При цьому Ю.В. Кириченко пропонує внесення змін до Конституції України у вигляді заміни поняття особистого життя на приватне [9, с. 35].

При цьому слід звернути увагу, що законодавець не визначає понять приватного та особистого життя і не встановлює чітких критеріїв для їх розмежування. На думку вчених, приватне життя – це особлива частина особистої сфери людської життєдіяльності, яка полягає в різноманітних відносинах, стосунках явищах, подіях тощо, що не мають публічного значення, визначається і регулюється самою особою [8, с. 172]. Водночас під особистим життям науковці розуміють особливу сферу життєдіяльності людини, яка контролюється самою особою, спрямована на задоволення її різнобічних потреб, пов'язаних із свободою і незалежністю людини. У цій сфері немає місця незаконному втручання з боку держави, суспільства або інших осіб [14, с. 8]. Таким чином, узагальнюючи вищевказані поняття, можна дійти висновку, що суттєві відмінності між даними визначеннями відсутні і, на нашу думку, їх можна вважати тотожними.

Щодо встановлення змісту поняття приватного життя, то приватне життя можна охарактеризувати як соціальне явище і більшою мірою як фізичну і духовну сфери, які контролюються самою особою і є вільною/ними від зовнішнього впливу, у тому числі й від правового регулювання. Фахівці в області прав людини вказують на те, що за змістом поняття приватного життя безпосередньо пов'язане із свободою думки, совісті, релігії, свободою пересування, правом створювати сім'ю тощо.

Також варто зазначити, що приватне життя людини передбачає спілкування між людьми в умовах, в яких ці відносини регулюються, в першу чергу, морально-етичними нормами, а не правовими, і зазначені взаємини відбуваються в рамках сімейного життя, зв'язку між родичами, друзіми, інтимних та інших особистих уподобань.

Приватне життя характеризує людину через її поведінку поза будь-якими робочими рамками, поза службовою або виробничою обстановкою, поза суспільством, в ізоляції від нього, а також коли людина одна або в колі близьких осіб і вільна робити все, що не суперечить закону, і тоді відносини між ними регулюються нормами моралі. При цьому слід зазначити, що в даному випадку дотримання особою моральних норм, але порушення правових норм виключає факт наявності

приватного життя, що тягне виключення кримінально-правової охорони його недоторканності.

Наступною ознакою об'єкта складу кримінального правопорушення, який слід дослідити, є потерпілий. Варто зазначити, що стосовно цієї ознаки у науковців відсутній однозначний підхід. У першу чергу, дослідники мають різні думки щодо визначення потерпілого як обов'язкової ознаки даного складу кримінального правопорушення. Зокрема, О.П. Горпинюк вважає, що така ознака, як потерпілий, виступає саме факультативним елементом складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 Особливої частини КК України [7, с. 69]. Водночас інші науковці наводять протилежну думку, називаючи потерпілого обов'язковою ознакою [13, с. 85].

На нашу думку, більш доцільним є підхід, за якого дана ознака складу розглядається саме як обов'язкова, оскільки в самій диспозиції цієї статті вживається слово особа. Також варто виділити і деякі ознаки, які притаманні потерпілому у даному складі кримінального правопорушення. По-перше, потерпілим у складі цього кримінального правопорушення може бути лише фізична особа. Однак серед науковців щодо цього питання виникають дискусії тому, що одні вчені погоджуються з таким підходом, а інші вважають, що потерпілим може бути як фізична, так і юридична особи [10, с. 269].

Водночас ми вважаємо, що право на недоторканність приватного життя належить тільки людині (індивіду), воно не може належати юридичній особі. Це пов'язане з тим, що юридична особа не може мати приватного життя, тому що мета створення такої особи є економічною. Проте, справді, деякі аспекти діяльності юридичної особи повинні зберігатись в таємниці. Однак це вже буде виступати зовсім іншим видом таємниці (наприклад, комерційною таємницею).

По-друге, потерпілою особою може бути будь-яка людина незалежно від громадянства – громадянин України, іноземець, особа без громадянства. При цьому потерпілими від даного кримінального правопорушення можуть визнаватись також як обмежено дієздатні, так і недієздатні особи. Ще однією характерною ознакою є кількість осіб, які можуть бути визнані потерпілими. Видається, що потерпілим може бути не лише одна особа, а й декілька, однак, варто зазначити, що шкода має бути завдана їх спільним інтересам [13, с. 86].

Загалом, підсумовуючи вищевказане, можна констатувати, що потерпілим у складі кримінального правопорушення, передбаченого дис-

позицією ст. 182 КК України, може бути будь-яка фізична особа.

Ще однією ознакою об'єкта відповідного кримінального правопорушення є предмет, тобто речі матеріального світу (та/або інформація), на які здійснюється посягання. Загалом, предметом кримінального правопорушення, передбаченого диспозицією ст. 182 Особливої частини КК України, є відомості особистого і сімейного характеру, що містять конфіденційну інформацію про особу [13, с. 87].

Варто зазначити, що однією з головних проблем, які стосуються застосування ст. 182 Особливої частини КК України, є неконкретність предмета відповідного кримінального правопорушення. Для того, щоб охарактеризувати предмет, варто, в першу чергу, дослідити деякі аспекти, пов'язані з визначенням конфіденційної інформації. Слід зазначити, що відповідно до Закону України «Про інформацію» інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. При цьому під конфіденційною інформацією (відповідно до цього ж Закону) розуміють інформацію про фізичну особу, а також інформацію, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень [4].

Також варто підкреслити, що критеріїв для визначення відомостей, які можуть становити таку інформацію, законодавець на надає, однак вказує, що до конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження. Водночас у Законі України «Про інформацію» наводиться перелік відомостей, які не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом. Це, зокрема, інформація про стан довкілля, якість харчових продуктів, предметів побуту, про аварії, небезпечні природні явища, про факти порушення прав і свобод людини та інші відомості, передбачені ч. 4 ст. 21 цього Закону [4].

Загалом, можна виділити декілька ознак конфіденційної інформації, а саме: 1) визначення в окремих нормативно-правових актах права фізичних осіб на таку інформацію, а також визначення режиму доступу і режиму охорони такої інформації; 2) інформативність відомостей, що становлять її зміст (ця ознака полягає в тому, що такі відомості містять конкретні дані про особу, або інформацію про конкретні факти, які мали

місце в житті особи); 3) нематеріальність і неспоживність, тобто інформація може зазнавати тільки морального зносу [10, с. 267].

Як вже вказувалось вище, предметом розглядуваного правопорушення є відомості особистого і сімейного характеру, що містять конфіденційну інформацію про особу. Тобто однією з ключових ознак конфіденційної інформації, яка становить предмет правопорушення, є те, що це повинні бути відомості, які становлять особисту або сімейну таємницю.

Загалом, поняття особистої і сімейної таємниці взаємопов'язані і багато в чому збігаються. Відмінності між ними полягають в приналежності інтересів одному або декільком особам – членам сім'ї. Право на особисту і сімейну таємницю належить кожній людині з народження. Особливість реалізації цього права полягає в тому, що законом визначаються не межі здійснення права, а межі втручання сторонніх осіб в сферу приватного життя.

Права на особисту і сімейну таємницю мають ряд загальних ознак, що включають відомості про факти біографії, стан здоров'я, погляди і переконання, відносини в сім'ї або з іншими людьми, приховані фізичні вади тощо. На нашу думку, вищевказані види таємниць можна об'єднати в один вид, а саме – таємницю приватного життя – і виділити такі ознаки цієї таємниці: 1) відомості, які становлять цю таємницю, носять особистий характер; 2) конфіденційність відомостей, що становлять таємницю приватного характеру, обумовлена нормами конституційного права, які регламентують недоторканність особистого і сімейного життя, а також загально визначеними принципами і нормами міжнародного права; 3) несанкціонований доступ до таємниці приватного життя породжує негативні наслідки для осіб, які порушують недоторканність особистої і сімейної таємниці; 4) відомості, що становлять таємницю приватного життя, можуть міститися і в особистому листуванні, телефонних розмовах, поштових повідомленнях, в документах, в інших повідомленнях приватних осіб.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, можна дійти висновку, що безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 182 КК України, виступають правовідносини, які складаються в процесі реалізації людиною свого права на недоторканність приватного життя, а також правовідносини, які спрямовані на охорону і забезпечення конституційного права на особисту і сімейну таємницю.

Праву на недоторканність приватного життя притаманні свої специфічні особливості, а саме те, що це право за своєю сутністю є правом людини, тобто кожного, воно безпосередньо не пов'язане, наприклад, з приналежністю до громадянства та не впливає з нього, а також це таке право, яке необхідне для охорони життя, свободи, гідності людини як особистості. Право на недоторканність приватного життя належить тільки людині (індивіду), воно не може належати юридичній особі.

Предметом цього правопорушення є відомості особистого і сімейного характеру, що містять конфіденційну інформацію про особу. Тобто однією з ключових ознак конфіденційної інформації, яка становить предмет правопорушення, є те, що це повинні бути відомості, які становлять особисту або сімейну таємницю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 38. Ст. 160.

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. Дата оновлення 02.10.2013 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 06.04.2021).

3. Кримінальний кодекс України: прийнятий 5 квіт. 2001 р., зі змінами та доповненнями станом на 16 березня 2021 року *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14> (дата звернення: 16.03.2021).

4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 16.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 16.03.2021).

5. Стосовно Декларації про засоби масової інформації та права людини : Резолюція Консультативної асамблеї Ради Європи від 23 січня 1970 р. № 428. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_107#Text (дата звернення: 06.04.2021).

6. Рішення Конституційного суду України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text> (дата звернення: 16.03.2021).

7. Горпинюк О.П. Кримінально-правова охорона інформаційного аспекту приватності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2011. 242 с.

8. Жмур Ю.М. Відмежування ст. 162 від злочинів із суміжним складом, які утворюють конкуренцію з положеннями ст. 162 КК України (ст. 182, 163, (ч. 3 ст.ст. 185, 186 та 187 КК України). *Економіка і право*. 2013. № 23. С. 171–177.

9. Кириченко Ю.В. Конституційне закріплення права на невтручання в особисте і сімейне життя в Україні та європейських державах: порівняльно-правовий аналіз. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 34–40.

10. Лихова С.Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України) : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2006. 573 с.

11. Серьогін В.О. Право на недоторканність приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці: монографія. Харків : ФІНН, 2010. 608 с.

12. Сосніна О.В. Безпосередній об'єкт злочину, передбачений ст. 182 КК України «Порушення недоторканності приватного життя». *Науковий вісник Львівської комерційної академії*. 2015. № 2. С. 275–283.

13. Сосніна О.В. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2017. 256 с.

14. Стогова О.В. Особисте життя людини: проблема визначення поняття. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1(10). С. 6–10.

15. Шевчук С.В. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Реферат, 2007. 848 с.

REFERENCES:

1. Konstytutsiya Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 chervnya 1996 r. № 254k/96-VR. Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 1996. № 38. St. 160.

2. Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 4 lystopada 1950 r. Data onovlennya 02.10.2013 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (data zvernennya 06.04.2021).

3. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy: pryunyaty 5 kvit. 2001 r., , zi zminamy ta dopovnennamy stanom na 16 bereznya 2021 roku Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2001. № 25–26. St. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2341-14> (data zvernennya 16.03.2021).

4. Pro informatsiyu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. № 2657-XII. Data onovlennya:

16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (data zvernennya 16.03.2021).

5. Stosovno Deklaratsiyi pro zasoby masovoyi informatsiyi ta prava lyudyny : Rezolyutsiya Konsul'tatyvnoyi asambleyi Rady Yevropy vid 23 sichnya 1970 r. № 428. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_107#Text (data zvernennya 06.04.2021).

6. Rishennya Konstytutsiynoho sudu Ukrayiny vid 20 sichnya 2012 roku № 2-rp/2012 u spravi za konstytutsiynym podannym Zhashkivs'koyi rayonnoyi rady Cherkas'koyi oblasti shchodo ofitsiynoho tlumachen-nya polozhen' chastyn pershoyi, druhoi statti 32, chastyn druhoi, tret'oyi statti 34 Konstytutsiyi Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text> (data zvernennya 16.03.2021).

7. Horpynyuk O. P. Kryminal'no-pravova okhrona informatsiynoho aspektu pryvatnosti v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. L'viv, 2011. 242 s.

8. Zhmur YU. M. Vidmezhuvannya st. 162 vid zlochyniv iz sumizhnym skladom, yaki utvoryuyut' konkurentsiyu z polozhennyamy st. 162 KК Ukrainy (st. 182, 163, (ch. 3 st. st. 185, 186 ta 187 KК Ukrainy). *Ekonomika i pravo*. 2013. № 23. S. 171-177.

9. Kyrychenko YU. V. Konstytutsiynе zakriplennya prava na nevtruchannya v osobyste i simeyne zhyttya v Ukraini ta yevropeys'kykh derzhavakh: porivnyal'no-pravovyy analiz. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 2013. № 5. S. 34–40.

10. Lykhova S. YA. Zlochyny u sferi realizatsiyi hromadyans'kykh, politychnykh ta sotsial'nykh prav i svobod lyudyny i hromadyanyna (rozdil V Osoblyvoyi chastyny KК Ukrainy): monohrafiya. Kyiv: VPTS «Kyivsk'yy universytet», 2006. 573 s.

11. Ser'ohin V. O. Pravo na nedotorkannist' pryvatnoho zhyttya u konstytutsiyno-pravoviy teorii i ta praktytsi: monohrafiya. Kharkiv : FINN, 2010. 608 s.

12. Sosnina O. V. Bezposeredniy ob'yekt zlochynu, peredbachenny st. 182 KК Ukrainy «Porushennya nedotorkannosti pryvatnoho zhyttya». *Naukovyy visnyk L'vivs'koyi komertsiyanoi akademiyi*. 2015. № 2. S. 275-283.

13. Sosnina O. V. Kryminal'na vidpovidal'nist' za porushennya nedotorkannosti pryvatnoho zhyttya (st. 182 KК Ukrainy): dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. L'viv, 2017. 256 s.

14. Stohova O. V. Osobyste zhyttya lyudyny: problema vyznachennya ponyattya. *Pravovyy visnyk Ukrainsk'koyi akademiyi bankivsk'koyi spravy*. 2014. № 1 (10). S. 6-10.

15. Shevchuk S. V. Sudovyy zakhyst prav lyudyny: Praktyka Yevropeys'koho Sudu z prav lyudyny u konteksti zakhidnoyi pravovoyi tradytsiyi: navch. posib. 2-he vyd., pererob. ta dop. Kyiv : Referat, 2007. 848 s.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2021